

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Reliquis Et Veneratione sanctorum. Titvlvs XVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

fieri prohibentes, sancimus, ut illi, ad quos id pertinet, & in eorum, si utique exempti non sint, negligentiam vel defectum, locorum ordinarii: si vero exempti fuerint, aut alias circa hoc privilegiati, superiores ipsorum (omni negligentia vel incuria penitus relegata) circa reformanda præmissa, & eorum singula corrigenda, necnon ut in cathedralibus, regularibus, & collegiatis ecclesiis horis debitè devotè p'allatur: In aliis verò convenienter & debitè celebretur divinum a diurnum & nocturnum officium, si Dei & Apostolicæ sedis indignationem evitare voluerint, sollicitam curent diligentiam adhibere: contradicentes per censurâ ecclesiasticam (dummodo ad eos illam exercere pertineat) aliisque opportunis remediis compescendo, facientes prout ad eos spectat in his & aliis quæ ad divinum cultum, & morum reformationem pertinent, ac ecclesiarum & coemeteriorum respectu honestatem, factorum statuta canonum, ad quæ scienda diligens curent adhibere studium, irrefragabiliter observari.

CAP. II.

Clerici etiam religiosi, domestici, commensales Cardinalium vel Episcoporum, se possunt illis in divinis officii cooptare, h. d. lo. And. Idem in eodem.

Dignum prorsus & congruum arbitantes, quod clerici tam religiosi, quam alii Cardinalium sacrosanctæ Romanæ ecclesiæ, ac quorumcunque Pontificum, gratiam & communionem Apostolicæ sedis habentium, commensales domestici se possint ipsis in divinis officii cooptare, ut illud, quod iidem Cardinales, seu Pontifices dicunt, officium licitè dicere valeant: Nec ad dicendum aliquid aliud teneantur, sacri approbatione concilii indulgemus.

DE BAPTISMO. ET EIVS
effectu.

TITVLVS XV.

CAP. I.

In fontibus ecclesiarum, non in privati domibus, debet baptisma concedi: duos casus excepit, & transgressores punire præcepit, lo. And.

Clemens V. in Concilio Viennensi.

Præsentem prohibemus edicto, ne quis de cætero in aulis vel cameris, aut aliis privatis domibus, sed duntaxat in ecclesiis, in quibus sunt ad hoc fontes specialiter deputati, aliquos (nisi Regum vel Principum, quibus valeat in hoc casu deferri, liberi extiterint, aut talis necessitas emerferit, propter quam nequeat ad ecclesiam absque periculo propter hoc accessus haberi) audeat baptizare. Qui autem secus præsumperit, aut suam in hoc præsentiam exhibuerit, taliter per Episcopum suum castigetur, quod alii attentare similia non præsumant.

DE RELIQUIIS ET VENERATIONE
sanctorum.

TITVLVS XVI.

CAP. I.

Festum corporis Christi celebrari debet feria quinta, post octavam Pentecostes, & certa indulgentia conceduntur in illi, qui in festo, vel intra octavam officio vel horu intererunt, h. d. Ioan. And.

Clemens V. in concilio Viennensi.

Si Dominum in sanctis eius laudate iubemur, dignum profectò, iustum & salutare nobis existit, ut sibi, in sui quo nos quotidie spiritualiter reficit memoriam corporis, laudes festivæ venerationis, & gratias referamus. Hac igitur consideratione inducti, con-

^a Al. ita: diurnum officium pariter & nocturnum. ^b Conferunt tradita per B. Thom. par. 3. q. 83. art. 3.

situationem à bonæ memoriæ Urbano Papa quondam decessore nostro super hoc edictam, de fructibus eadem consilio districte præcipimus observari: cuius tenor sequitur in hæc verba: Urbanus Episcopus servus servorum Dei, venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis & aliis ecclesiarum prelati, et Transfurus de hoc a mundo ad patrem salutate in Christo Dominus Iesus Christus, cum tempus suæ passionis instaret, sumpta cæna, in memoriam mortis sue instituit summum & magnificum sui corporis & sanguinis sacramentum, corpus in cibum & sanguinem in populum tribuendo. Nam quoties hunc panem manducamus, & calicem bibimus, mortem Domini annuuntiamus. In institutione quidem huius sacramenti dicit ipse Apostolus, Huc facite in meam commemorationem: in principium & in fine memoriale sui amoris carissimi, quod nos dilexit, esset nobis hoc præcellum & venerabile sacramentum: memoriale, inquam, mirabile & stupendum, delectabile, suave, utilissimum, ac super omnia preciosum, in quo innovata sunt signa & mirabilia mirata, in quo habetur omne delectamentum, & omnis saporis suavitas, ipsaque dulcedo Domini degustatur, in quo utique vitæ suffragium consequimur & salutem. Hoc est memoriale dulcissimum, memoriale sacratissimum, & memoriale salutissimum, in quo gratiam redemptionis nostræ recensimus memoriam, in quo a malis tetrahimur, & in bono confortamur, & ad virtutum & gratiarum proficimus incrementa, in quo præcellum proficimus ipsius corporali præsentia Salvatoris. Ita namque, quorum memoriam agimus, spiritum nostrum complectimur: sed non propter hoc realem eorum præsentiam obtinemus: In hæc verò sacramentali Christi commemoratione Iesus Christus præsentis sub illa quædam forma, in propria verò substantia est nobiscum. Ascensus enim in celum dicit Apostolus & eorum scripturis, Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi: benignè ipsos promittens confortans, quod remaneret & esset cum eis, etiam præsentia corporali ^b. O digna & nunquam intercedenda memoria! in qua mortem nostram recolimus nostram, nostrumque interitum interiisse, ac vigam crucis ligno crucis affixum, fructum nobis amantissimum salutis. Hæc est commemoratio gloriosa, quæ animos replet gaudio salutari, & cum infirmitatibus devotionis læchrimas subministrat. Exaltamus enim nostram memorando liberationem, & in illa passionem dominicam, per quam liberati sumus, & lacrimas continemus. In hac itaque commemoratione adfuit nobis suavitas gaudii simul & lacrimarum: quia & in ea congaudentes lacrimarum, & lacrimamur devotè gaudentes, lætas habendo lacrimas, & lætitiis lacrimantem: nam & contragere per os perfusum gaudio, dulces per oculos stillas peris. O divini amoris immensitas, divine pietatis superabundantia, divine affluentia largitatis! dedit enim nobis Dominus omnia, quæ subiecit sub pedibus nostris dominum per universas terræ creaturas contulit nobis dominum principatum. Ex ministris etiam spirituum superiorum & nobilitat & sublimat hominis dignitatem. Ad ministrorum namque sunt omnes in ministerium, propter eos qui hereditatem salutis capiunt destinati. Ex cetera tam copiosa fuerit erga nos eius munificentia, volens adhuc ipse in nobis suam exuberantem charitatem præcipua liberalitate monstrare, semetipsum nobis exhibuit, & transcendens omnem plenitudinem largitatis, omnem modum dilectionis excedens, attribuit se in cibum. O singularis & admiranda liberalitas, ubi donatur

^a In antiquioribus codicibus desit dicitur, hoc. ^b Vide gl. in l. ff. quod met. can. & gloss. in l. c. in quibus can. ecc. lib. 1. c. Al. superorum.

venit in donum, & datum est idem penitus cum dato. Quam larga & prodiga largitas, cum tribuit quis seipsum. Dedit igitur nobis se in pabulum, ut quia per mortem homo corruerat, & per cibum ipse revivaretur ad vitam: cecidit homo per cibum ligni mortificum, relevatus est homo per cibum ligni vitalis. In illo pependit esca mortis, in isto pependit vite alimentum. Illius elus meruit laesionem, istius gustus intulit sanitatem: gustus laesionem, & gustus sanavit. Vide quia unde vulnus est ortum, prodit & medela: & unde mors subit, exinde vita evenit. De illo siquidem gustu dicitur: *b*: Quacunque die comederis, morte morieris. De isto vero legitur: *c*: Si quis comederit ex hoc pane, vivet in aeternum. Hic est cibus, qui plene reficit, vere nutrit, summeque impinguat: non corpus sed cor, non carnem sed animam, non ventrem sed mentem. Homini ergo, qui spirituali alimonia indigebat, Salvator ipse misericors, de nobiliori & potentiori huius mundi alimento pro anima refectione pia dispositione providit. Decens quoque liberalitas extitit, & d. conveniens operatio pietatis, ut verbum Dei aeternum, quod rationalis creaturae cibus est & refectio, factum caro, se rationali creaturae carni & corpori, homini videlicet, in edulium largiretur: *e*: panem enim Angelorum manducavit homo, & ideo Salvator ait: *f*: caro mea vere est cibus. Hic panis sumitur, sed vere non consumitur: manducatur, sed non transmutatur: quia in edentem minime transformatur, sed si digne recipitur, sibi recipiens conformatur. O excellentissimum sacramentum! O odorandum, venerandum, colendum, glorificandum, praecipue magnificandum laudibus, dignis praeconiis exaltandum, cunctis honorandum studiis, devotis prosequendum obsequiis & sincera mentibus retinendum. O memoriale nobilissimum intus commendandum praecordis, firmiter animo alligandum, diligenter reservandum in cordis utero & meditatione, ac celebratione sedula recensendum. Huius memorialis continuum debemus celebrare memoriam, ut illius, cuius ipsum fore memoriale cognoscimus, semper memores existamus: quia eius donum vel munus frequentius apicatur, huius memoria strictius retinetur. Licet igitur hoc memoriale sacramentum in quotidianis missarum solenniis frequentetur, conveniens tamen arbitramur & dignum, ut de ipso semel saltem in anno, ad confundendam specialiter haereticorum perfidiam & insaniam, memoria solennior & celebratior habeatur. In die namque coena Domini, quo die ipse Christus hoc instituit sacramentum, universalis ecclesia pro poenitentium reconciliatione, sacri confessione christiana, adimplerione mandati, circa lotionem pedum & aliis, quamplurimum occupata, plene vacare non potest celebrationi huius maximi sacramenti. Hoc enim circa sanctos, quos per anni circulum veneramus, ipsa observat ecclesia, ut (quamvis in letania & missis, ac aliis etiam ipsorum memoriam saepe renovemus) nihilominus tamen ipsorum natalitia certis diebus per annum solenniis recolat, festa propter hoc eisdem diebus specialia celebrando. Et quia in his festis circa solennitatis debitum aliquid per negligentiam aut rei familiaris occupationem, aut alias, ex humana fragilitate omittitur: statuit ipsa mater ecclesia certam diem, in qua generaliter omnium sanctorum commemoratio fieret, ut in hac ipsorum celebratione communi, quicquid in propriis ipsorum festivitatibus omnium existeret, solveretur. Porissi-

me igitur exequendum est erga hoc vivificum sacramentum corporis & sanguinis Iesu Christi, qui est sanctorum omnium a gloria & corona, ut festivitate ac celebritate prafulgeat speciali, quatenus in eo, quod in aliis missarum officiis circa solennitatem est forsitan praeremissum, devota diligentia supplicatur, & fideles (festivitate ipsa instante) intra se praerita memorantes, id quod in ipsis missarum solenniis, secularibus forsitan agendis impliciti, aut alias ex negligentia vel fragilitate humana minus plene gesserunt, tunc attentè in humilitate spiritus & animi puritate restaurent. Intelleximus autem olim, dum in minori essemus officio constituti, quod fuerat quibusdam catholicis divinitus revelatum, festum huiusmodi generaliter in ecclesia celebrandum. Nos itaque ad corroborationem & exaltationem catholicae fidei, dignè ac rationabiliter duximus statuendum, ut de tanto sacramento, praeter quotidianam memoriam, quam de ipso facit ecclesia, & solennior & specialior annuatim memoria celebraretur: certum ad hoc designantes & describentes diem: videlicet, feriam quintam proximam, post octavam Pentecostes: ut in ipsa quinta feria devota turba fidelium propter hoc ad ecclesias affectuose concurrant, & tam clerici quam populi gaudentes, in cantica laudum surgant: tunc enim omnium corda & vota, ora & labia, hymnos persolvant laetitiae salutaris: tunc psallat fides, spes tripudiet, exultet charitas, devotio plaudat, jubilet chorus, puritas jocundetur: tunc singuli alacri animo pronaque voluntate conveniant, sua studia laudabiliter exequendo, tanti festi solennia celebrantes: & unam ad Christi servitium sic eius fideles ardor inflamment, ut per hanc & alia proficientibus ipsis meritorum cumulati apud eum, qui sese dedit pro eis in precium, tribuatque se ipsis in pabulum, tandem post huius vitae decursum eis se in praemium largiatur. Ideoque univertitatem vestram moneamus & hortamur in Domino, & per Apostolica scripta in virtute sanctae obedientiae districtè praecipiente mandamus, in remissionem peccatorum injungentes, quatenus tam excelsum, & tam gloriosum festum praedicta quinta feria singulis annis devotè ac solenniter celebretis, & faciatis studiosè per universas ecclesias civitatum vestrarum & dioecesium celebrari: subditos vestros in dominica, dictam quintam feriam proximè praecedente, salutaribus monitis sollicitè per vos & per alios exhortantes, ut per veram & puram confessionem, elemosynarum largitionem, attentas & sedulas orationes, & alia devotionis & pietatis opera taliter se studeant preparare, quòd huius preciosissimi sacramenti mereantur fieri participes illa die, possintque ipsum suscipere reverenter, ac eius virtute augmentum consequi gratiarum. Nos enim Christi fideles ad colendum tantum festum & celebrandum donis volentes spiritualibus animare, omnibus verè poenitentibus & confessis, qui matutinali officio festi ejusdem in ecclesia, in qua idem celebrabitur, interfuerint, centum: Qui vero missae, totidem: Qui autem in primis ipsius festi vespertis interfuerint, similiter centum: Qui vero in secundis, totidem: Illis vero, qui primae, tertiae, & sextae, non ac completorii officii interfuerint, pro qualibet horarum ipsarum, quadraginta: Illis autem, qui per octavas & illius festi matutinalibus, vespertinis, missae, ac praedictarum horarum officiis interfuerint, centum dies singulis octavarum ipsarum diebus, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Apostolorum eius Petri & Pauli auctoritate confisi, de injunctis sibi poenitentibus relaxamus.

a Alias, mortiferi. b Genes. 2. c Ioann. 6. d Alias, ita: & non inveniens, &c. e Psalm. 77. f Ioann. 6. g Vid. Concilium Tridentinum session. 13. de sanctissimo Eucharistica sacramento, cap. 3. & canon. 6. h Alias, extitit.

a Thipp. 4. b Al. octavam. kkkk s

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN